

ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟ, Η ΔΥΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΤΟΛΗ

Δεν είναι πρόσκαιρο ούτε παροδικό φαινόμενο η αντίθεση κατά της Δύσης στην Ελλάδα των καιρών μας. Τώρα αφορμή-και όχι αίτιο- είναι τα Μνημόνια. Όμως, το φαινόμενο επαναλαμβάνεται τακτικά επί αιώνες με αποκορύφωμα το Σχίσμα μεταξύ Ανατολικής-Δυτικής Εκκλησίας πριν χίλια τόσα χρόνια και συνεχίζεται αφ' ότου ιδρύθηκε το πρώτο Ελληνικό Κράτος. Διαφέρουν απλώς οι αφορμές και τα επεισόδιά τους. Τον 20^ο αιώνα π.χ. ο Εμφύλιος, το Κυπριακό, η εξόντωση του Ελληνισμού στην Πόλη, η δικτατορία, η προδοσία της Κύπρου και η αποχώρηση από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, ο Τρίτος Δρόμος προς τον Σοσιαλισμό και οι «αδελφοί μας» Άραβες Καντάφι και Αραφάτ, οι βομβαρδισμοί του ΝΑΤΟ στη Σερβία, η εισβολή των Αμερικανών στο Ιράκ, η εορτή του Πολυτεχνείου από το 1974 κάθε χρόνο, ομιλίες του εκάστοτε Προέδρου της Δημοκρατίας κ.α.π.

Είναι προφανές ότι η κοσμοαντίληψη των Ελλήνων διαφέρει ριζικά από την κοσμοαντίληψη των Δυτικών και ότι δεν μας επιτρέπει να συνεννοηθούμε. Δεν έχει σημασία ποιός-και αν- ευθύνεται. Σημασία έχει το Χάσμα. Και πιο μεγάλη σημασία έχει το γεγονός ότι οι ποικίλες ηγεσίες στην Αθήνα νομίζουν πως αλλάζουν τους Έλληνες επειδή εισάγουν ευρωπαϊκά πρότυπα στη χώρα. Αλλά η αλλαγή δεν έρχεται ούτε ήλθε ποτέ. Έρχεται η μετάλλαξη που προκαλεί καρκίνο.

Μάταια επεσήμαναν την κρίσιμη διαφορά φωτισμένοι Έλληνες, όπως ο Ιωάννης Καποδίστριας, ο Ίων Δραγούμης, ο Κωνσταντίνος Τσάτσος κι άλλοι. Ούτε οι Έλληνες μπορούμε να συνεννοηθούμε μεταξύ μας-παλιά μας τέχνη, κόσκινο.

Ο αξιωματικός Αθανάσιος Σουλιώτης Νικολαΐδης (1878-1945) κατά τον Μακεδονικό Αγώνα διηύθυνε επί δύο χρόνια στη Θεσσαλονίκη την Μυστική Οργάνωση των εκτελεστών, υπηρέτησε τέσσερα χρόνια στρατιωτικός ακόλουθος στην Κωνσταντινούπολη και πήρε μέρος σε όλους τους πολέμους έως το 1922. Παρακολούθησε μαθήματα Πολιτικής Επιστήμης στο Παρίσι και στο Βερολίνο. Σε βιβλίο του, που εξεδόθη μετά τον θάνατό του, σημειώνει διάσπαρτα τα εξής:¹

Αυτοί, που δεν καταλαβαίνουν το Ανατολικό Ίδανικό μας, δεν καταλαβαίνουν τουλάχιστον τι κακό κάνει να θέλωμε να πάρωμε εμείς οι άνθρωποι της Ανατολής τον τρόπον της Δύσεως που πάει να δύση;

Στην Πόλη συναντώνται εκεί με την ίδια πίστη και ύφος σαν άνθρωποι της αυτής οικογενείας Τούρκοι, Ρωμιοί και Αρμένηδες, προπάντων Ρωμιές και Τούρκισσες και Αρμένισσες.

Στην Αθήνα σου ειρωνεία και λύπη πήγαινε να κατσιάση την ψυχή μου. Ολοένα περισσότερο έβλεπα πως είμαστε κλήρα όχι της ομορφιάς των παππούδων μας, που άλλοτε έλαμπε και έσβηνε με τη σπαθιά και τον θάνατο του παλληκαριού, αλλά της προστυχιάς και της γκρίνιας της καθημερινής ζήσης πονηρών ραγιάδων και αγαναχτισμένων ανθρώπων φτωχής γης. Έτσι ήρθα στην Πόλη.

Νομίζω πως κανείς δεν κατάλαβε ακόμη καλά τον Μέγα Αλέξανδρο. Γι' αυτό ήθελα να του κάνω ένα βιβλίο που να το δουλέψω πέντε και δέκα χρόνια. Κάτι παραπάνω από άνθρωπος ήθελε να βρη τον ρυθμό της θείας και της ανθρώπινης δημιουργίας. Κάτι παραπάνω από άνθρωπος. Ακόμα, φυσιολογικά χειριζόμενος τα μυστικά της Φύσης, πάντρευε χιλιάδες Έλληνες με Περσίδες μήπως βγουν παιδιά που να έχουν έμφυτο τον ρυθμό του ελληνικού ορθολογισμού και του ανατολίτικου μυστικισμού.

¹ Αθανασίου Σουλιώτη Νικολαΐδη, Γράμματα από τα βουνά, Σημειωματάριον, εκδόσεις Ίκαρος, Αθήνα 1971, πρόλογος-επιμέλεια Κ.Θ.Δημαρά, σελ.75, 77, 84, 92-3, 102-3, 105-6, 114-5, 121-2

Αντί να παίρνουμε φράγκικα και να μαϊμουδίζουμε, να παίρνουμε δικά μας και να τα εξελίσσουμε. Και, επειδή δεν φτάνει το '21, θα πάμε στην Τουρκοκρατία και στον Βυζαντινό Καιρό. Στην Ανατολή θα ψάχνουμε το ακατέργαστο υλικό. Αυτό έκαναν πάντα οι Έλληνες που από την μούμια έκαναν την Αφροδίτη. Μια τέτοια δουλειά, αντί να είναι μίζερη, κακόμοιρη, υπηρετική, ντροπιασμένη, θέλουμε τα «μπράβο» των Φράγκων, θα είναι υπερήφανη, φυσική, χαρούμενη με τη χαρά του δημιουργού-την μόνη χαρά.

Πολλές φορές μερικοί υπάλληλοι του Κράτους μου θυμίζουν κάτι Υδραϊσσοειδείς νοικοκυρές, που σφουγγαρίζουν, συγυρίζουν και έπειτα δεν αφήνουν ούτε να μπη στην κάμαρα.

Η ελληνική ψυχή έχει πάθει νεκροφάνεια. Ασφυκτιά κάτω από μια σαλάτα ξένων τρόπων του σκέπτεσθαι και του αισθάνεσθαι. Μου κάνει λύπη. Όλα έρχονται από ξένους και τα φορούμε σαν αγριάνθρωποι. Οι γερμανομαθείς νέοι αρπάζουν σαν αγριάνθρωποι κοινωνιολογίες και άλλες λογίες και έπειτα θέλουν ντε και καλά να τα καθίσουν στο κεφάλι του Ρωμαϊκού και το καταστρέφουν. Το Ρωμαϊκό δεν έχει τάξεις κληρονομικές διευθυνόντων και διευθυνομένων. Έχει, φυσικά, διευθυντάς και διευθυνομένους, αλλά συνεχώς οι άνθρωποι ανεβοκατεβαίνουν. Το Ρωμαϊκό κάνει ανθρώπους. Είναι χαρακτηριστικές οι φράσεις του. «Αυτός θα γίνη άνθρωπος». «Είναι άνθρωπος της προκοπής». Ο άνθρωπος του «Βασιλικού Γένους», όπως λένε οι Προφήτες και οι Τούρκοι, είναι αφέντης στο βάθος του. Πρώτα από όλα εμείς έχουμε και είμαστε Προφήτες ενός ιδανικού. Και λέμε Ανατολή το μέρος της Γης όπου ο άνθρωπος δημιούργησε πρώτος θρησκείες και φιλοσοφίες όπου ήταν η Βαβυλών, η Αλεξάνδρεια, η Νινευί, η Μέκκα, η Ιερουσαλήμ, η Αθήνα, η Πόλη. Μου φαίνεται ορίζω πιο βαθιά το μέρος λέγοντας «Ανατολή, όπου Γης πήγε ο Μέγας Αλέξανδρος».

Όταν σκέπτομαι την Ανατολή, τους Ανατολίτες και τον πολιτισμό, μου έρχονται στον νου πάντα οι αρχαίοι Έλληνες που πηγαινοέρχονταν, το όνειρο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, οι επιγραφές των Βυζαντινών και οι Χριστογέννητοι Μεγάλοι Βεζύρηδες.

Τόσο δεν μας συγκινεί άλλο παρά ό,τι έρχεται από την Ιστορία. Μόνον ό,τι σαν σπέρμα έχει αφήσει μέσα μας η Ιστορία μας, μόνον αυτό μπορεί να πετάξει κλαδιά και λουλούδια αλλά και καρπούς. Και μόνον αυτό μπορεί να μας παρασύρη φυσικά όλους τους Έλληνες μαζί.

Η Εκκλησία κυρίως διατήρησε αυτά τα σπέρματα ανεπηρέαστα από ξένους. Γι' αυτό σ' αυτήν πρέπει να ζητηθή η βάση κάθε τέχνης ελληνικής. Από εκεί, όπου εσταμάτησαν, όπως τα κρατεί η Εκκλησία, πρέπει να πιάση κανείς και να εξελίξη και την μουσική και την ζωγραφική και την ποίηση και κάθε τι αισθητικό και αισθηματικό για να κάνει την Τέχνη της Φυλής μας.

Εις το Αιγαίον συναντώνται η Ευρώπη, η Ασία και η Αφρική, τα τρία διάφορα ρεύματα της ανθρωπότητας που πηγάζουν από το κέντρο των Ηπείρων αυτών. Η συνάντησίς των αυτή κάνει μια δίνη φυλών, ιδεών, αισθημάτων με κέντρο τα Στενά. Μια αιωνία δίνη. Άνθρωπος της δίνης αυτής, ανέκαθεν στρεφόμενος μέσα σ' αυτήν την δίνη, είναι ο Έλλην. Ευκίνητος, ανήσυχος, αεικίνητος.

Κομπογιαννίτες πολιτικοί, μιμούμενοι φράγκικους τύπους, του καταστρέφουν και αφήνουν ανεκμετάλλευτη αυτήν του την κοσμοϊστορική ιδιότητα.

Ν.Ι.Μέρτζος

Υ.Γ. Την επομένη Τετάρτη: Η Ελλάδα γηράσκει και η πολιτική χάσκει